

Све делује кристално јасно. Барак Обама тврди да фундаменталистичка Исламска држава „нема никакву визију изузев клања свих који јој стоје на путу”. Дејвид Камерон говори о „варварима” и „чистом злу”. Консензус је толико снажан да одступање од догме о нељудима и безумницима захтева ограду – разумети није исто што и оправдати.

У позадини мучних слика су кохерентна, револуционарна идеологија и промишљена, иако нескривено крволочна стратегија чији аутори обећавају бољи свет. Изнете су у две танушне књиге.

„Знакове поред пута”, заводљив идеолошки манифест, написао је у затвору Сајид Кутб, египатски песник и теоретичар.

„Исламистички Маркс” је обешен 1966. године и не чуди да је стратег покушао да остане анониман. Књига „Менаџмент дивљаштва” објављена је 2004. године и потписана псеудонимом Абу Бакр Наџи. (Превод на енглески носи наслов *The Management of Savagery* и доступан је захваљујући Институту за стратешке студије Универзитета Харвард.)

Кутб тврди да свет одавно следи погрешне путоказе. Демократију описује као јалову. Капитализам презире. Социјализам поштује, али истиче да не може да обезбеди „праву друштвену правду” и да је зато опасан. Најопаснијим сматра национализам – који и данас надахњује главне ривале фундаменталиста – и назива га „истинским непријатељем човечанства”.

Централна Кутбова теза је да живимо у добу неукости и незнања. Последње речи које је написао пред погубљење су стихови песме у којима данашње муслимане – тачније, слуђене и збуњене људе који мисле да су муслимани – изједначава са „стадом оваца”,

које се, као у шестом веку, клањају лажним идолима.

Свима који тврде да брутални исламисти желе да врате муслимане у далеку прошлост, у Мухамедов седми век, Кутб је одавно одговорио – цео свет је данас, у нематеријалном, моралном и људском смислу, у игнорантском шестом веку.

Његов опус је натопљен модерним западним идејама. Схватање важности авангарде преузео је од Лењина. Често говори о „цивилизујућој снази” ислама и стално истиче да, док год се покорава људима и идолима, човек неће бити слободан.

Само „божји суверенитет” на Земљи може да обезбеди слободу од тираније и џихад је за Кутба „универзална декларација о слободи човека од робовања другим људима”.

Себастијан Горка, стручњак Пентагона за идеолошки рат, истиче да је непријатељ, надахнут Кутбом и делима мислилаца који су му претходили, „софистициран, стрпљив и смртоносан”.

„Данашњи сукоб је потенцијално опаснији од хладног рата”, пише Горка и подсећа амерички естаблишмент да нови „непријатељ није неки секуларни, безбожни тоталитарни појединац, као Хитлер или Стаљин, већ тоталитарна идеологија која верује да је бог на њеној страни.”

„Исламска држава” покушава да је оживотвори уз помоћ „бриљантне, али дијаболичне” стратегије коју је формулисао Абу Бакр Наџи. Лоренс Рајт истиче у „Њујоркеру” да је она битно другачија од Бин Ладеновог одговора на револуционарно питање – Шта да се ради? Осама је волео да демонстрира моћ, док нови „калиф” у прашњавој Раки, следећи Наџијев рецепт, демонстрира бруталност.

„Исламистички Лењин” полази од Кутбовог схватања да свет никада није живео у „мрачнијем периоду” и да су људи сведени на „статус звери”. У таквим условима, пише Наџи, „као у устајалој води, ништа се не диже на површину устајалог друштва изузев трулежи”.

Он решење види у изазивању крвавог грађанског рата у „регионима дивљаштва”, који треба да послужи као средство мобилизације и радикализације резигнираних муслимана. Наџи јаловом сматра Бин Ладенову стратегију, засновану на спектакуларним акцијама и ослоњену на „сунитску легију странаца”, покретне елитне јединице оличене у Ал Каиди.

По Наџију, само огроман страх може натерати масе да се определе и прикључе „људима истине”. Ипак, он истиче да „менаџмент дивљачког хаоса” представља „најкритичнију фазу” светог рата која се данас води у Сирији, Ираку, Нигерији и Сомалији.

Добрим менаџментом, „кадрови” треба прво да обезбеде територију на којој „влада закон џунгле у својој примитивној форми”, а затим да постигну да „добри људи, па чак и они паметнији међу злотворима, почну да жуде за неким ко ће преузети контролу” и обезбедити ред, правду и стабилност.

Нескривено, екранизовано дивљаштво има и неколико специфичних улога. Суровост треба да исцрпи и претрави непријатеља, обезбеди да се у њега „ушуња осећај незнања”.

„Потребно је да их натерамо да хиљаду пута размисле пре него што нас нападну. Сви они који се још нису одважили да уђу у рат не могу разумети колико је окрутност важна, и у борби и у медијским биткама”.

Дивљаштво треба да припреми омладину „која више не разуме природу рата” и допринесе стварању „борбеног друштва”. „Џихад не може бити мек јер су састојци мекоће исти као и састојци пораза”, пише Наџи. „Заједница која може да се одбрани је само она која се храбро суочава са ужасом.”

Западне војске су постале армије мекушаца „које нису у стању да издрже дугачке битке и то компензују медијима”. Да би се разбила илузија о америчкој моћи, Наџи нагласак ставља на економско и војно исцрпљивање уморне суперсиле, али и на имиџ и односе с јавношћу.

Неке од идеја је развио инспирисан књигом „Успон и пад великих сила” Пола Кенедија. Наџи охрабрује џихадисте да „превазиђу предрасуде” и почну да „усавршавају уметност менаџмента” и проучавају не само западне политичке науке већ и антропологију, како би боље разумели племенске лојалности које стоје на путу успостављања „божје владавине на земљи”.

Чињеница да метафизички порив данас може бити толико моћан и очаравајући много више говори о неуспеху да се људске заједнице организују ослањањем на рационално разумевање политике него о исламу, који је, као и друге велике религије, трасирао мноштво путева.

Када пише да само божја мудрост „гарантује да ће људи јасно видети знакове поред пута”, Кутб изражава и нешто што осећају људи широм света којима је највећи део онога што говори сасвим неприхватљив. Све је тако логично и рационално, само смо, разочарани, отуђени и самлевени, сви заједно негде залутали.

Кутб је око себе видео „борбе за робу и тржишта, не за идеје и убеђења” и инспирисао је младе људе да се подигну и одговоре на растуће неједнакости и незнађе. Као и Маркс, он поручује да се до промене може доћи само акцијом. Уосталом, и циљ Наџијевог мисионарског, „офанзивног џихада” је овоземаљски – успоставити универзално праведно душтво.

Марксова „секуларна религија” делују потрошено и Кутбови следбеници су једини који се данас боре. Њихова визија будућности је многим одвратна, калкулисана бруталност коју користе је ужасавајућа, али чини се да страх који је кумовао новом „Обамином рату” у Сирији и Ираку има везе и с једном другом претећом сликом – да уопште може да се појави визија за коју су чак и припадници генерација хипнотисаних видео-игрицама и Фејсбуком спремни да убијају и гину.

(Политика)